

Pestrá paleta populární hudby

Populární

- nejdůležitější interpret
- využití možností techniky
(mikrofon sdělovací prostředky,
nahrávky, elektrické nástroje,...)
- jednodušší

x

vážná

- důležitá osobnost skladatele
- estetická funkce

Populární hudba – tradiční
- moderní (až od vzniku jazzu)

Tradiční populární hudba

Nejblíže je vážné hubě (opeře) **opereta** – zpěv, slovo, tanec (19. stol.)

Z tanců se v ní uplatnily: **valčík** – Fr. Schubert, Johann Strauss ml.

polka

pochody – promenádní, vojenské, přehlídkové
- hrají dechové orchestry

Z menších forem populární hudby jmenujme:

- **Lidovka** – navazuje na Kmočovskou dechovku a Hašlerovy staropražské písničky, předst. Karel Vacek
- **Dělnické písně** – Marseillaisa, Píseň práce, Internacionála
- **Trempské písně**
- **Budovatelské**
- **Politicky angažované** – Osvobozené divadlo (V+W, Jaroslav Ježek)

Moderní populární hudba

JAZZ

3 období: - afroamerická hudba

- pracovní písně
- hollery
- písně v řetězech
- spirituály
- blues
- ragtime
- historický (tradiční) jazz
- moderní jazz

1. AFROAMERICKÁ HUDBA

SPIRITUÁL = náboženská píseň amerických černochů

- zpívá ji kolektiv zpěváků (sbor)
- text: duchovní, často inspirovaný Starým zákonem

BLUES = světská lid. píseň amerických černochů

- zpívá ji jedinec
- text: stesk, smutek, zoufalství, vzdor
- důležitá je nálada (atmosféra)
- obvykle pomalé
- rychlá varianta orchestrálního blues
= boogie-woogie

představitelé: **Bessie Smithová** (= královna blues)

Luis Armstrong

Billie Holidayová

Ella Fitzgeraldová

Blues se inspirují: **Bob Dylan**

Jaroslav Ježek

Jiří Šlitr a Jiří Suchý

RAGTIME = instrumentální hudba

- spojení černošských a bělošských prvků
 - synkopa
 - rytmičnost
 - melodie
 - harmonie
 - neimprovizace
- přelom 19. a 20. století
- velká obliba i v 70-tých letech 20. století

synkopa = zvláštní uspořádání taktu, přízvuk je posunut z těžké doby na lehkou

improvizace = hra nebo zpěv bez not (bez přípravy)

2. HISTORICKÝ A TRADIČNÍ JAZZ

(2. pol. 19. stol.)

= instrumentální hudba černých obyvatel USA

- první jazzové kapely v New Orleansu, pak na lodích plujících po Mississippi, v Chicagu, New Yorku
- 20. léta: první slavné osobnosti

Joe King Oliver (trumpetista,
kapelník)

Luis Armstrong (trumpetista,
kapelník, zpěvák)

Jelly Roll Morton (pianista)

Bessie Smithová (zpěvačka)

- 20. – 50. léta **SWING** = zábavná taneční hudba

Duke Ellington
u nás **orchestr Karla**
Vlacha

- používání mikrofonu

- pol. 50. let **BEBOP** = malé skupiny hudebníků

- improvizace

Charlie Parker (saxofonista)

Dizzi Gillespie (trumpetista)

3. MODERNÍ JAZZ

WEST COAST JAZZ – veselejší , evropsky znějící

COOL JAZZ **Gery Mulligan**

SOUL JAZZ **Ray Charles**

u nás **Luděk Hulan**

JAZZROCK – 70.léta

- snaha o spojení jazzu a rocku

Tradiční jazz: od r. 1940 – „ starý styl“

- klasický jazz 20-tých let

Originální pražský synkopický orchestr

- dixieland = chicagský bělošský jazz k poslechu a tanci

JAZZOVÉ INSPIRACE

Jazz se inspiruje

- rockem

JAZZROCK

= FUSION MUSIC (hudba spojující inspirace
z různých oblastí)

Miles Davis

Chick Corea

- folklorem: - latinskoamerickým

- španělským

- evropským

Orchestr Gustava Broma

Alexej Fried

Emil Viklický

Jazz inspiruje

- vážnou hudbu: zápal, osobitou virtuositou hry, barvou jazz. orchestru,
synkopickým rytmem

Igor Stravinskij

George Gerschwin

Bohuslav Martinů

Jaroslav Ježek

Pavel Blatný

ROCK' N' ROLL

(50. léta 20. stol.)

Důvod vzniku: -reakce na složitou a obtížnou swingovou hudbu
- touha mladých lidí po jednoduché hudbě, na kterou
by se dobře tančilo a kterou by mohli hrát i amatéři

Vzor: jednoduchá černošská hudba + rhythm and blues = úderný rytmus
vesele hlučná hudba s jednoduchou melodií doprovázená
několika akordy

Osobnosti: **Bill Haley**

Elvis Presley

Allan Freed

u nás: po r. 1959 **Miki Volek**

Sputnici

Olympic

R O C K

60. léta

skupina **BEATLES** – Liverpool, Londýn, Hamburk

členové: John Lennon

Paul Mc Cartney

George Harrison

Ringo Starr

filmy: Perný den, Help, Žlutá ponorka

skupina **ROLLING STONES**

PINK FLOYD

YES

BEACH BOYS

kytarista **Jimi Hendrix**

zpěvačka **Janis Joplinová**

70. léta

- art rock: složitost, náročnost, nástrojová virtuosita, složitá aparatura

představitelé: **Frank Zappa**

YES

PINK FLOYD

- punk rock: jednoduchost, přímočarost, drsnost v textech hudebníci = amatéři

představitelé: **CLASCH**

SEX PISTOLS

BLONDIE

Daniel Landa

Zmírněním a ztrátou divokosti punku vznik NOVÉ VLNY

Představitelé: **TALKING HEAD**

PRAŽSKÝ VÝBĚR (M. Kocáb)

80. a 90. léta

- návrat k rock'n'rollu, Beatles, art rocku, punku
- rockový střední proud (přátelství s jazzem i obyčejnou písničkou)

představitelé: **Sting**

Bruce Springsteen

- hard rock = METAL ROCK = HEAVY METAL

(zjednodušený, tvrdý rock, agresivní zvuk)

představitelé: **ACDC**

METALICA

BLACK SABATH (Ozzy Osborne)

KISS

NIRVANA

KATAPULT

KABÁT

P O P

HIT= ŠLÁGR = písnička, která má úspěch, dobře se prodává
(nešokuje, je blízká většině, hraná v médiích,
nenáročná)

představitelé: **Madonna**

Barbra Streisand

Diana Ross

Tina Turner

Lucie Bílá

Helena Vondráčková

David Bowie

Peter Gabriel

Prince

Michael Jackson

Jiří Korn

Karel Gott

FOLK

- **vznik v USA** (jako spojení americké lidové písně, spirituálů, písní
přinesených do Ameriky – irské balady, skotské reely, židovské písně)

- **sběratelé: John Lomax**

Pete Seeger

- 60. léta : spojení folku s politikou = písničkáři **Joan Baezová**

Bob Dylan

- u nás: 50. léta **Spirituál kvintet**

70. a 80. léta **Kantoři**

Minnesengři

Javory

skupina bratří Ebenů

písničkáři: **Paleček – Janík**

Ivo Jahelka

Karel Plíhal

Jaroslav Hutka

Karel Kryl

Vladimír Merta

Jaromír Nohavica

spojení folku a rocku
(folkrock):

Iva Bittová

sk. Fleret

sk. Čechomor

sk. C&K Vocal

HUDEBNÍ DIVADLO A FILM

VELKÉ- lidová hra se zpěvy a tanci

balet

opera

opereta

muzikál

rocková opera

MALÉ – minstrel show

šantán

kabaret

revue (Osvobozené divadlo)

varieté

šanson

OPERETA: střídání výstupů s mluveným slovem

19. století : Jacques Offenbach – Orfeus v podsvětí

Krásná Helena

Johann Strauss ml. – Cikánský baron

Netopýr

Oskar Nedbal – Polská Krev

MUZIKAÁL: navazuje na evropskou operetu a americkou minstrel show a revue

- vznik v USA
- děj není tak naivní jako u operet, ale je víc „ze života“, text často adaptuje slavné literární předlohy (Hamlet, Divotvorný hrnec)
- často bývá zfilmován (West Side Story, Vlasy, Hallo, Dolly)
- rocková hudba v muzikálu = ROCKOVÁ OPERA (Hair, Jesus Christ Superstar, Kočky)
- představitelé: Ginger Rogersová

Fred Astaire

Gene Kelly

Barbra Streisand

u nás: Daniel Hůlka

Jiří Korn

Lucie Bílá

Bára Basiková

Leona Machálková

MALÉ HUDEBNÍ DIVADLO

MINSTREL SHOW = představení amerických bělošských herců v 19. stol., kteří

se líčili za černochoy a ty zesměšňovali

ŠANTÁN = hostinec nebo kavárna, kde se na malém jevišti zpívá a tančí

VARIETÉ = směsice různých čísel

REVUE = představení bez souvislého děje se samostatnými scénkami

- důležitá je úloha slavné hvězdy
- francouzská revue: **Jósefine Bakerová**

KABARET = vychází ze šantánu, ale je víc satirický, literární, klade si vyšší umělecká měřítká

ŠANSON = píseň, ve které je nejdůležitější text a herecké podání zpěváka

- vznik: Paříž 2. pol. 19. stol. jako součást malého divadla
- představitelé: **Edith Piaf**

Charles Aznavour

u nás **Hana Hegerová**

Představitelé malého hud. divadla u nás: SEMAFOR

DIVADLO NA PROVÁZKU (BRNO)
HUDEBNÍ DIVADLO V KARLÍNĚ

HUDBA XX. STOLETÍ

IMPRESIONISMUS (přelom 19. a 20. stol.)

- používání exotických tónin (pentatonika, cikánské tóniny)

Claude Debussy

- nedramatičnost, snovost skladeb, nepracuje s hud. motivem
- dílo: klavírní preludia Dívka s vlasy jako len

Potopená katedrála

Orchesterální triptych Moře

Maurice Ravel

- důraz na instrumentaci skladeb (instrumentace Musorgského
Obrázků z výstavy)

- dílo: Bolero

Suita k baletu Dafnis a Chloe

NEOKLASICISMUS (20. – 30. léta 20. stol.)

- většinou jen jedno z období skladatelova vývoje

Igor Stravinskij - balety Svěcení jara
Petruška

Paul Hindemith - opery Malíř Matys
Harmonie světa (o Koperníkovi)

Sergej Prokofjev - Klasická symfonie
balety Romeo a Julie
Popelka
opera Vojna a mír

Arthur Honeger - oratoria Král David
Jana z Arku na hranici

Dmitrij Šostakovič – 7. Leningradská symfonie
24 preludií a fug pro klavír (Bach 20. století)

Benjamin Britten – Průvodce mladého člověka orchestrem

NEOFOLKLORISMUS

- hud. témata z lidového folklóru, práce s ním
- pátrání po principu hud. lidového myšlení a jeho využití ve vážné hudbě

Béla Bartók – hud. skladatel a sběratel lid. písní nejen z Maďarska

Koncert pro orchestr

Leoš Janáček – nápěvková teorie ⇒ **REALISMUS**

JAZZOVÉ INSPIRACE V HUDBĚ XX. STOL.

George Gerschwin (Rapsodie v modrém, Američan v Paříži, opera Porgy a Bess)

Leonard Bernstein (West Side Story)

Igor Stravinskij (Ebony Concerto)

Jaroslav Ježek

Pavel Blatný

Bohuslav Martinů